

Evert Hartman

Het onzichtbare licht

Evert Hartman

Het onzichtbare licht

Lemniscaat Rotterdam

Van Evert Hartman verschenen bij Lemniscaat:

Oorlog zonder vrienden
Vechten voor overmorgen
Het onzichtbare licht
Gegijzeld
Buitenspel
Morgen ben ik beter
Het bedreigde land
De droom in de woestijn
Niemand houdt mij tegen
De voorspelling
De vloek van Polyfemos

Voor *Oorlog zonder vrienden* ontving hij de Europese Jeugdboekenprijs 1980 voor actuele literatuur.

Morgen ben ik beter, *Niemand houdt mij tegen*, *De voorspelling* en *De vloek van Polyfemos* werden bekroond met de prijs van de Nederlandse Kinderjury.

Boeken van Evert Hartman zijn in diverse landen verschenen, zoals de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Duitsland, Denemarken, Spanje en IJsland

Vijftiende druk, 1998

Omslag: Jan Wesselink

© Lemniscaat b.v. Rotterdam 1982

ISBN 90 6069 504 6

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
Druk: Drukkerij C. Haasbeek b.v., Alphen aan den Rijn
Bindwerk: Boekbinderij Spiegelenberg b.v., Zoetermeer

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig en milieuverontreinigend transport is vermeden.

'Bah, nou is m'n band alweer lek!' Leny sprong van haar fiets. 'Da's al de tweede keer van de week!'

De anderen stopten.

Wim de Leeuw zette zijn fiets tegen een boom en bekeek Leny's voorband. 'Hopeloos,' zei hij. 'Moet je kijken wat een scheur. Niet meer te repareren. Wil je bij mij achterop?'

Leny schudde haar hoofd. 'Nee, laat maar. Ik ga wel lopen. Binnen-door is 't maar tien minuten.' Ze wees langs een modderig karrespoor. 'Zal ik met je meelopen?' bood haar vriendin Esther Wiegman aan. 'Nee, hoor, jij moet nog een heel eind en we hebben een vracht huiswerk.'

'Oké.' Esther, Wim en de anderen stapten op. Tien meter verder draaide Esther zich om en stak een hand op. 'Een geluk dat Huiskamp ziek is!' schreeuwde ze. 'Morgen 't eerste uur vrij!'

Leny zwaaide terug. Even later was ze alleen.

Haar ogen volgden het karrespoor met links dor grasland en rechts kale struiken. In de verte, op meer dan een halve kilometer – het dak van hun boerderij.

Tussen de plek waar ze stond en de boerderij was niemand.

Een koude wind blies door de takken.

Leny stond op het punt haar fiets het pad op te duwen, toen het was of iets in haar zei dat ze dat niet moest doen.

Secondenlang bleef ze staan, arzelend, zonder te weten waar dat gevoel vandaan kwam.

Met half toegeknepen ogen tuurde ze over het land, waar de weg in een flauwe bocht achter het bos verdween. Bij de bocht lag de Koe-tenplas. Maar daar kwam nooit iemand. Trouwens, daar had ook niemand iets te maken, want de plas en het land eromheen waren van haar vader. Op een roestig bord stond **VERBODEN TOEGANG**.

'Terwijl ze een huivering onderdrukte hoorde ze op de weg achter zich een auto aankomen en vaart minderen. Ze keek over haar schouder.

De wagen reed langzaam voorbij.

In een flits zag ze het gezicht van een man die naar haar keek. Leny aarzelde niet meer. Haastig stapte ze de berm over, het pad op. De wagen trok op en verdween uit het gezicht.

Diep ademhalend baggerde ze door de modder. Niets aan de hand natuurlijk, stelde ze zichzelf gerust. Gewoon een man die haar had zien staan en die haar misschien wilde helpen. Iemand van het dorp, waarschijnlijk. Maar nee, dan zou ze hem wel herkend hebben. Als je nou maar niet terug kwam...

Maar wat zat ze zich ook bang te maken! Dat kwam natuurlijk door haar moeder. Die zei altijd dat ze liever had dat ze niet binnendoor ging. Je weet nooit wat er kan gebeuren, zei ze altijd. Je hoort tegenwoordig zulke rare dingen. Ik heb liever dat je met de groep meefietst. Toch een beetje gejaagd stuurde ze haar fiets langs bobbels en kuilen tot ze na een minuut of vijf de Koetenplas bereikte.

De Koetenplas was een ondiep meerje met aan de kant riet en berken. In het midden een eilandje waarboven meeuwen cirkelden.

Het pad liep op een meter of tien langs het water. De trekker van haar vader had diepe geulen in de bodem geperst. Vlak ernaast liepen de bandensporen van een auto.

Bandensporen...?

Leny bleef staan. Hoe kon dat nou? Hier kwamen geen auto's. Tenminste, ze had er nog nooit een gezien. Of had haar broer Huib de auto gepikt om er stiekem rondjes mee te rijden?

Ze schudde haar hoofd. Huib durfde veel, maar dat niet.

Ze bekeek de bandensporen, die tot dicht bij het water een aantal scherpe V's vormden, zoals bij auto's die op een smalle weg moeten keren. Ze keek ook naar de korte golfjes op het water.

En op dat moment overviel haar een hevige angst. Haar adem ging opeens met horten en stoten, alsof iemand haar keel dichtkneep.

Wild keerde ze zich om, maar er was niemand. Er was alleen die bonzende pijn in haar hals en vlak daarop een onweerstaanbare drang om naar het water te lopen - het water waarop de golven nu haast stil leken te staan als in een vertraagde film.

Ze liet haar fiets los en liep naar het meer, een paar passen. Toen stond ze stil, met opengesperde ogen; want boven het water verscheen een hand met een mes.

Met een gil keerde ze zich om, greep haar fiets uit de modder en begon te rennen.

Het was niet ver meer naar de boerderij, maar toen Leny het erf opvloog had ze al haar energie opgebruikt. Hijgend en met knikkende knieën strompelde ze over de drempel van de bijkeuken. 'Mama... Haar stem was een hees gefluister.

Mevrouw Mulder keek geschrokken op. 'Leny... wat is er met jou? Je zit onder de modder!'

Leny plofte op een stoel. 'Bij de Koetenplas...' bracht ze uit. 'Ik zag daar...' Ze perste haar lippen op elkaar om niet in huilen uit te bars-ten. 'Ik bedoel - ik ben zo geschrokken...'

'Bij de Koetenplas? Hoe kom je daar in vredesnaam!?'

'Lekke... band,' stotterde ze. 'Ik ben... binnendoor gegaan. En toen was er een hand... boven het water. En een mes.'

'Wat vertel je me nou?' Mevrouw Mulder staarde haar dochter ver-bijsterd aan. 'Bedoel je dat er iemand met een mes op je afkwam?'

'Nee...!' Leny haalde diep adem. 'Dat zég ik toch - het was boven het water, net of het zweefde.' Ze kon er niets aan doen dat haar stem bleef trillen.

In de ogen van mevrouw Mulder verscheen een ongeruste blik. 'Zweefde...' herhaalde ze mompelend.

Leny's vader, een forse man met stug, blond haar en een mager ge-zicht verscheen in de deur naar de werkplaats. 'Wat is er aan de hand?' Mevrouw Mulder schudde haar hoofd. 'Leny is ergens van geschrok-ken. Bij de Koetenplas, zegt ze.' En tegen haar dochter: 'Was je dan helemaal alleen?'

Leny knikte.

'En de anderen, Esther en Wim en...'

'Die zijn doorgefiets.'

'Wat doe je daar dan ook alleen langs te gaan! Je weet...'

'Wacht even,' onderbrak hij. 'Ik begrijp er niks van. Waar ben je nou eigenlijk van geschrokken?'

Leny deed haar verhaal opnieuw.

Toen ze was uitgesproken woelde haar vader door zijn haren. Hij zei voorzichtig: 'Weet je zeker dat er niemand in de buurt was?'

'Absoluut!'

'Was het dan geen verbedding?'

'Dan waren die bandensporen zeker ook verbedding!' antwoordde ze heftig.

Hij vernauwde zijn ogen. 'Bandensporen? Van de trekker?'

'Nee, van een auto. Ik zag ze duidelijk.'
Haar vader dacht na. 'Ik heb daar nog nooit een auto zien rijden. Trouwens, niemand heeft daar iets te maken. Heb je het echt wel goed gezien?'

'Ga dan zelf kijken als je me niet geloof!'

'Nou, rustig maar.' En toen: 'Ik ga straks wel even. Maar eh...'. Hij aarzelde. 'Dat mes en zo... kwam dat uit het water?'

'Ja. Eh... nee. Het *zwefidé*. Tenminste, dat geloof ik wel. En ik móést ernaar toe.'

'Móést?' vroeg mevrouw Mulder.

'Ja... Net of ik...'. Ze haperde. 'Net of ik naar het water geduwd werd. En ik kon haast geen adem halen.'

Leny's vader en moeder wisselden een snelle blik.

'Julie geloven me niet,' zei Leny.

'Natuurlijk geloven we jou,' antwoordde mevrouw Mulder.

'Heb je veel huiswerk, de laatste tijd,' vroeg haar vader, 'of zware repetities?'

'Vandaag en morgen een. Volgende week drie.'

'Het loopt tegen het paarsrapport,' knikte hij.

Leny beet op de knokkels van haar vingers.

'Je maakt je toch niet zenuwachtig op school?' waagde hij.

'Natuurlijk niet! Maar wat heeft dát er nou weer mee te maken?'

Mevrouw Mulder legde haar hand op het hoofd van haar dochter. Ze zei: 'Je hebt nog helemaal geen drinken gehad. Kom, ik heb thee in de kamer. Kun je even bijkomen.'

Een paar uur later.

Ze zaten aan tafel, toen Leny's vader zei: 'Ik ben nog even bij de Koetenplas geweest.'

Leny keek hem afwachtend aan.

'Dat van die bandensporen klopt,' vervolgde hij. 'Maar verder heb ik niks bijzonders ontdekt.'

'Wat zou er dan voor bijzonders bij de Koetenplas kunnen wezen?' vroeg Leny's drie jaar oudere broer, Huib.

'Dat zei ik al,' antwoordde zijn vader. 'Niks bijzonders.'

Huib vroeg met volle mond: 'Of heeft Leny ze weer zien vliegen?'

'Ja,' antwoordde Marco van negen. 'Meeuwen. Het stikt daar van de meeuwen.' Met zijn stralend blauwe ogen en zijn wipneus zag hij er-

uit alsof hij uitsluitend op de wereld was om lol te maken. Mevrouw Mulder haalde vla en yoghurt uit de koelkast. Ze vroeg als terloops: 'Waarom zei je dat, Huib?'

Huib haalde grijnzend zijn schouders op. 'O, zomaar. Hè, Leny?' Leny keek vernietigend naar haar broer, die er met zijn aankomende snortetje en zwarte wenkbrauwen stoer uitzag. Maar ze wist wat hij bedoelde. Bijna drie weken geleden had ze achter de stal iets zien bewegen, net alsof er iemand naar haar had staan kijken. En toen Huib er toevallig aankwam had ze hem gevraagd of hij misschien ook iets gezien had. Samen waren ze om de stal heengelopen. Er was natuurlijk niets geweest.

'Je moest maar eens een dagje thuisblijven,' zei haar moeder. 'Kun je eens lekker uitslapen. Als je 't mij vraagt blijf je 's avonds ook veel te lang wakker.'

'Ja,' zei Marco. 'Dan praat ze hardop met zichzelf.'

'Wat een onzin,' verweerde Leny zich. 'Ik praat niet in mezelf. Ik leer vaak hardop. Dat doet Esther ook, en Karin en Annemarie.'

'Zie je wel,' spotte Huib. 'Alle brugklassers hebben een afwijking.'

'Dan wil ik niet naar de brugklas,' zei Marco.

'Groot gelijk,' knikte Huib.

'Je bent jaloeers!' bitste Leny. 'Omdat jij niet bij ons op school zit!' Leny's een jaar jongere broer Richard vroeg: 'Moet je in de brugklas hard werken, Leny?' Zijn ogen achter zijn bril stonden een beetje ongerust.

'Hoor hem,' pestte Huib. 'Zit 'm nu al te knijpen voor volgend jaar.'

'Ik zit 'm niet te knijpen,' antwoordde Richard. 'Ik wil het gewoon weten.'

'Hij wil het gewoon weten,' spotte Huib opnieuw. 'Hij ziet er niet alleen uit als een professor, hij wil het nog worden ook.'

Richard deed of hij het niet gehoord had. 'Nou, Leny?'

'Soms,' was haar vage antwoord. Ze had nu geen zin om over school te praten. Of ze wilde of niet – haar gedachten gingen steeds weer naar de Koetenplas en wat daar gebeurd was. Als een boze droom zag ze steeds opnieuw de hand met het mes. Maar bij de Koetenplas was het geen droom geweest. Dat was écht. Dat wist ze zeker – ze had het zich niet verbeeld.

Maar hoe kon zoiets in vredesnaam gebeuren? En waardoor was ze van tevoren zo bang geworden, alsof... iemand haar keel dichtkneep?

'Ik vroeg je wat, Leny!'

'Wat?' Ze keek haar moeder geschrokken aan.

'Ik vroeg je al een paar keer of je al wat aan je huiswerk gedaan hebt.'

'M'n huiswerk? Eh... nee.' Ze had er niets aan gedaan. Ze had er niets aan kunnen doen.

'Ook niet aan die repetitie?'

Ze schudde haar hoofd.

'Of heb je al die tijd zitten piekeren?'

'Ik heb een beetje hoofdpijn,' antwoordde ze.

Mevrouw Mulder knikte: 'Dan ga je vanavond maar eens vroeg naar bed. En dat huiswerk voor morgen moet je maar een keer vergeten.' Leny knikte.

'Geldt dat ook voor mij?' vroeg Huib gretig.

Zijn vader antwoordde kalm: 'Als ik ontdek dat jij je zaakjes niet voor elkaar hebt, mag jij zaterdag de stal verven, zonder enige vergoeding.'

'Drommels,' schrok Huib. 'Mag ik dan van tafel? Het schiet me net te binnen dat ik nog een hoop wiskundesommen moet maken.'

Het fluiten van de wind tussen de dakpannen klonk afwisselend hoog en laag, maar steeds met een droevige toon erin.

Met de armen onder haar hoofd lag Leny er naar te luisteren. Zuidwestenwind, dacht ze. Dan had je die geluiden altijd. Dat werd weer trappen, morgenvroeg. Tenminste, als ze naar school ging.

Ze had geen hoofdpijn meer, alleen een dof gevoel achter haar ogen. Dat kwam natuurlijk van dat gepieker. Ze had ook niet langs de Koetenplas moeten gaan. Ze had immers al zo'n raar voorgevoel gehad. Zou dat iets te maken hebben gehad met wat ze daar gezien had? Of had ze het zich toch allemaal verbeeld?

Ze begon te twijfelen. Wie had nou ooit zoiets meegemaakt! Dat kón toch helemaal niet. Of was het net als met die vliegende schotels, waar ze in de krant wel eens over schreven?

Ze zag de grijze vlek van het raam oplichten door de koplampen van een auto. Even later klonk motorgeronk. Een wagen reed het erf op. Waarschijnlijk oom Harold. Die kwam wel vaker op donderdagsavond. Of was het geen donderdag? Ja, toch – morgen vijf uur les. Het derde een repetitie Frans, waar ze deze keer niets aan gedaan had.

Luisterend naar de vage geluiden van buiten soesde ze weg – om het volgende ogenblik weer klaar wakker te zijn. In haar maag was plotseling een koud gevoel; een vreemde tintelende stroom ging door haar heen.

En toen zag ze de man.

Hij stond tussen de vensterbank en haar boekenkast op een manier alsof hij daar al een tijdje stond te wachten: rustig en geduldig, als een goede bekende.

Met ingehouden adem staarde Leny hem aan. Wie was die man? En hoe was hij haar kamer binnengekomen? Ze keek naar zijn gezicht – een smal, hoog voorhoofd, een rechte neus en een korte baard. En terwijl ze keek, voelde ze haar schrik en angst verdwijnen. Want het gezicht straalde een vriendelijkheid uit zoals ze nog nooit had meegemaakt.

De man deed een paar geluidloze passen in haar richting en glimlachte. Toen keerde hij zich om en verdween, zomaar, alsof hij in lucht oploste.

Leny haalde diep adem. De vreemde, koude tinteling trok weg, maar haar handen waren klam. Ze knipte het lampje boven haar hoofd aan en maakte haar ogen klein in het felle licht. Toen keek ze haar kamer rond.

Er was niets. De gordijnen hingen stil. De deur was dicht. Van beneden klonk gemompel van mannenstemmen.

Ze wreef over haar ogen en pakte het horloge van het kastje naast haar. Kwart over tien. Zou ze geslapen hebben? En gedroomd? *Nee, ze had niet gedroomd.* Dat wist ze absoluut zeker. Die man was echt in haar kamer geweest. Maar hoe kon dat nou?

Ze frommelde een stuk laken tot een prop en beet erop.

Misschien had ze wel koorts. Dan was het misschien toch...

Op de trap klonken zachte voetstappen. De deur ging op een kier open. Mevrouw Mulder stak haar hoofd naar binnen. 'Leny, slaap je nog niet? Het is al bijna halfelf.'

Ze hoorde de bezorgdheid in de stem van haar moeder. 'Ik kan niet in slaap komen.'

'Waarom kom je dan niet even beneden? Zal ik een glas warme melk halen?'

Leny schudde haar hoofd. 'Hoef niet.'

Haar moeder ging op de rand van het bed zitten. Haar gezicht, dat er bij het zachte licht van het bedlampje jong uitzag, boog zich naar haar toe. 'Je ligt toch niet te piekeren?'

'Nee.'

'Ook niet over vanmiddag?'

'Eh... nee.'

'Heb je nog hoofdpijn?'

'Nee, die is helemaal weg.'

'Echt waar?'

'Echt waar.' Leny vroeg: 'Is oom Harold beneden?'

'Ja.'

Ze aarzelde. Toen vroeg ze verder: 'Mam, is er verder eh... niemand in huis?'

Mevrouw Mulder keek verwonderd. 'Niemand in huis? Natuurlijk wel. Papa, Huib...'

'Nee, ik bedoel iemand anders.'
'Iemand anders?' Ze schudde niet begrijpend haar hoofd. 'Wat bedoel je?'

Leny ging rechtop zitten. Een beetje gejaagd vervolgde ze: 'Ken jij een man met een smal gezicht en een klein baardje? En met hele eh... aardige ogen?'

Mevrouw Mulder keek haar dochter alleen maar aan.
'En met een donker pak aan?' vroeg Leny tenslotte.
'Nee... ' De stem van haar moeder werd voorzichtig. 'Nee, zo'n man ken ik niet. Hoezo?'

'Hij was hier zoëven in de kamer.' Terwijl ze het zei zag Leny de donkere ogen van haar moeder veranderen. En meteen had ze er spijt van dat ze het had gezegd.
'Wat vertel je me nou? Een man hier in jouw kamer? Hoe kan dat nou? Alle deuren zijn immers op slot.'

Leny haalde zwigend haar schouders op.
Mevrouw Mulder pakte Leny's handen. Ze vroeg: 'Voel je je echt wel goed? Ik bedoel - heb je geen koorts? Je handen zijn klam.'
Zie je wel, dacht Leny. Haar moeder geloofde haar weer niet.
'Zal ik de koortsthermometer even halen?' vroeg haar moeder weer.
'Ik weet het niet.'

Mevrouw Mulder streek de zoom van het laken glad. Ze zei: 'Waar eh... was die man dan?'

Een beetje onwillig wees Leny naar het raam. 'Daar, ongeveer.'
'Hoe lang stond hij er dan?'

'Dat weet ik niet. Hij was er ineens. En hij was ook ineens weer weg.'
'Was het net als vanmiddag?'

'Nee, heel anders.'
'Was je bang?'

'Eerst wel. Later niet meer.' Leny keek naar de rechte neus en de vriendelijke rimpeltjes bij de ogen van haar moeder. Ze zei: 'Hij leek een beetje op jou, mam.'

'Ach, malle meid!' Ze legde haar hand op Leny's voorhoofd. Ze vroeg zachtjes: 'Weet je nog van vroeger?'

'Vroeger?'

'Ja. Je was een jaar of drie, vier, geloof ik. Toen zag je ook altijd vreemde dingen. En dan zei je: ik heb met de glanskinderen gespeeld. Weet je dat niet meer?'

'Nee, niet zo goed.'

'Dat is toch ook vanzelf overgegaan?'

Lenny gaf geen antwoord. Glanskinderen? Ze kon het zich niet herinneren.

'En als je koorts had zag je allerlei vreemde, griezelige dingen op het behang. Dingen, die bewogen.'

'Ja, dat weet ik nog wel.'

Haar moeder zei langzaam: 'Die dingen zijn niet echt. Je moet er niet meer aan denken. Dan komen ze ook niet terug. Je hoeft er in elk geval niet bang voor te zijn.'

'Ik wás helemaal niet bang. Maar ik weet niet waar...' Lenny zocht naar woorden. 'Waar dat van komt...'

Mevrouw Mulder drukte een kus op haar voorhoofd. Ze zei: 'Er is niets aan de hand. Ga maar weer lekker slapen. Zal ik een lampje laten branden?'

'Nee, hoeft niet.'

'Goed dan. Welterusten.'

'Daag.' En toen: 'Mam, zeg je niks tegen papa en oom Harold?'

'Nee.'

'En ook niet tegen Huib?'

Mevrouw Mulder schudde haar hoofd.

De volgende morgen sjoorde Lenny haar tas op de bagagedrager van haar fiets. 'Hé, wie heeft er eigenlijk mijn band geplakt? Papa?'

'Nee, Huib.'

'Huib?!' Lenny was een en al verbazing.

Haar moeder lachte zachtjes. 'Ik heb natuurlijk wel een beetje moeten aandringen.'

'En Wim zei dat ie niet meer te repareren was.'

'Dat viel dan kennelijk mee, want Huib had het binnen tien minuten voor elkaar.' Ze aarzelde even voor ze verder ging: 'Maar eh... voel je je echt wel goed genoeg om naar school te gaan?'

'Jaaa!' Lenny duwde haar fiets naar buiten. 'Dat heb ik al drie keer gezegd. Hou nou maar eens op!'

'Maar je gaat niet langs de Koetenplas, hè?'

'Nee.' Er klonk een zucht in haar stem. 'En dát heb jij al vier keer gezegd.'

'Nou, ja. Ik bedoel maar...'

Leny sprong op haar fiets. 'Tot vanmiddag!'
Vijf minuten later trof ze Esther bij de kruising. Samen traptten ze in de richting van de stad.

'Hoe laat is het?' vroeg Leny.

'Halfnegen. Tijd zat.' En toen: 'Ken jij je Frans goed? Ik heb er zowat twee uur op gezeten. Toen zei m'n vader dat ik ermee op moest houden. Ik wou dat Galenkamp ook ziek was. Dan hoefde ik die rotrepentie niet te maken. Ik word nog hardstikke gek van dat *je n'ai pas en que'est-ce que c'est que ça*. Weet jij hoe je dat schrijft?'

'Ik heb het niet geleerd,' antwoordde Leny.

'Wat?' Esther hield even de trappers stil.

'Ik had hoofdpijn, gisteravond.'

'Hoofdpijn? Heb je een briefje bij je?'

'Ja.'

Esthers vrolijke gezicht stond zuinig. 'Jij hebt ook altijd geluk.'

'Niks geluk, want ik moet hem vast inhalen.'

'Da's altijd makkelijker.'

'Niks van waar. Galenkamp zegt altijd dat ie 't moeilijker maakt.'

'Dat zegt ie, ja. Maar de vorige keer was het ook veel gemakkelijker.'

Een tijdlang fietsten ze zwijgend verder. Leny vroeg zich af of ze Esther zou vertellen wat ze gezien had bij de Koetenplas en in haar kamer. Esther zou haar waarschijnlijk wel geloven. Maar zou ze haar mond ook kunnen houden?

Leny zei: 'Ik eh... wou je wat vertellen.'

'Vertellen? Wat dan?'

'Maar je mag er met niemand over praten.'

Esther keek haar met grote ogen aan. 'Wat doe jij geheimzinnig.'

'Beloof je dat?'

'Wat?'

'Dat je er met niemand over zult praten?'

'Natuurlijk!'

Leny zei: 'Er was gisteravond zomaar een man in mijn kamer.'

'Getverdemme!' Esther greep Leny zo heftig bij haar arm dat hun fietsen begonnen te slingeren.

Een auto stooftoeterend voorbij.

'Joh! Kijk uit!' Leny kreeg haar fiets weer recht.

Esther keek haar aan met angstige ogen. 'Een kerel in jouw kamer? Wat heb je gedaan?'

'Niks.'

'Niks!?'

'Nee. Even later was hij weer weg.'

'O.' Esther was verbluft. 'En je vader en moeder – hebben die niks gemerkt?'

'Nee.'

'Wat moest die kerel van jou? Ken je hem?'

'Nee. En 't was geen k erel, 't was een m an.' Drommels, hoe moest ze dat nou uitleggen. Ze zei: 'Hij moest niks. Hij keek alleen maar.'

'Gatsie, wat eng!'

'Nee, niet eng. Hij keek vriendelijk. En hij straalde licht uit. Net als... als jouw moeder, bijvoorbeeld en net als Zuidema en al die anderen.'

'Zuidema, van wiskunde? Straalt die licht uit?'

'Ja. Dat weet jij toch ook wel!'

Esther begon langzamer te fietsen. Ze zei: 'Je bent gek!' En toen met een schaterlach: 'Zuidema van wiskunde straalt licht uit! Om je dood te lachen!'

Leny werd verbaasd en woedend tegelijk. Ze snauwde: 'Doc niet zo stom! Heb jij dat dan nog nooit gezien?'

'Nee, natuurlijk niet. Hoe verzin je 't!'

'Dat verzin ik niet!' antwoordde Leny. 'En als jij het niet ziet ben je blind!'

'En jij fantaseert! Of er zit lichtgevende verf op de kop van Zuidema. Da's makkelijk voor als ie in 't donker fietst!' Ze gierde van de lach. Leny gaf geen antwoord. Ze begon alleen harder te fietsen. Ze had er niet over moeten praten, natuurlijk. Esther begreep er niets van. 'Wacht, niet zo hard!' Esther haalde haar in. 'Je kon wel kwaad wezen.'

Leny gaf geen antwoord.

'Ik bedoel – meen je dat nou echt, van dat licht?' hield Esther vol.

'Je gelooft me toch niet als ik wat zeg.'

Esther pakte haar bij de arm. 'Ja, maar het is ook zo stom – ik zie Zuidema al. Net een engel met een passer.' Ze begon opnieuw te grinniken.

Leny fietste stug door.

Maar Esther bleef haar arm vasthouden. Haar stem was aarzelender geworden toen ze zei: 'En heeft mijn moeder dat ook? Ik bedoel...'

Leny knikte.

'Hoe dan?'

Leny keek haar vriendin van opzij aan. 'Nou, heel gewoon.' Haar toon was onwillig.

'Ik snap er geen bal van.'

'Nee, dat merk ik.'

Esther trok haar mondhoeken omlaag. 'Kan ik dat helpen? Ik heb je nog nooit zo gek horen praten. Eerst die vent in je kamer, die zomaar weg is en dan... een lichtstraal of zo...'

Met een vrije hand duwde Leny een lok blond haar in haar capuchon. Was het waar wat Esther zei? Ze had altijd gedacht dat iedereen dat zag: een heldere, witte band om iemand heen. Een soort lint, dat meestal helemaal weg was, maar af en toe oplichtte. Ze had het bij zoveel mensen gezien. Bij haar eigen vader en moeder ook en bij haar broers.

Ze vroeg onzeker: 'Heb jij dat echt nooit bij iemand gezien?'

'Ik... ik snap jou niet,' antwoordde Esther. 'Zie jij iets van straling?'

'Ja.'

'Nou, ik niet,' was Esthers besliste antwoord. 'En ik heb ook nog nooit gehoord dat iemand zoiets heeft gezien. Hoe ziet het er dan uit?' Leny probeerde het uit te leggen, maar ze merkte meteen dat dat bijna onbegonnen werk was. Tenslotte zei ze: 'Maar je vertelt het niemand, hè?'

'Eh... nee. Maar dan moet jij me een seintje geven als je 't weer ziet.'

Oké?'

'Oké.'

'Je hebt je huiswerk niet gedaan, Leny?' Meneer Galenkamp bestuurde het briefje dat haar moeder geschreven had.

'Nee. Ik had hoofdpijn.'

'Ja, dat zie ik. Maar de repetitie maak je gewoon mee, nietwaar?'

'Ja, maar als ik dan een onvoldoende haal?'

'Dan tel ik die niet mee. Akkoord?'

Leny knikte en ging naast Esther op de voorlaatste bank zitten.

Even later waren ze druk aan het werk. En tot haar verbazing wist Leny er meer van dan ze had verwacht. Achter elkaar pende ze woordjes op het papier.

Halverwege rekte ze haar armen en keek even om zich heen. En toen zag ze het weer.

Meteen stootte ze Esther aan. 'Kijk, daar is het.'

'Wat?'

'Dat eh... licht.'

'Waar...? Galenkamp?'

'Nee, Gerrit Pot.'

Esther staarde gespannen naar een wat dikke jongen die met zijn neus bijna het papier raakte. 'Ik zie niks,' fluisterde ze.

't Is heel duidelijk,' siste Leny terug. 'Vooral om zijn ...'

'Waarom zitten jullie te praten?' vroeg meneer Galenkamp plotseling. Met een paar passen was hij bij hen.

De klas schrok op. Leny en Esther kregen een kleur als vuur.

'Eh... niet over Frans,' stotterde Esther. 'Mijn pen is leeg en... toen vroeg ik haar om een andere.'

De leraar keek wantrouwig. 'Zolang jullie aan het werk zijn is het stil!' beval hij. 'Begrepen?'

Leny schoof Esther een balpen toe, waarna ze haastig aan het werk gingen.

Toen Leny even later opkeek, was de straling verdwenen.

Ze probeerde opnieuw aan het werk te gaan, maar het kostte haar moeite de aandacht erbij te houden.

Esther zag er dus niks van. En die hield haar niet voor de gek. Dat wist ze nu zeker. Zou ze zich dan vergist hebben? Nee, dat kon niet. Ze had het al zo vaak gezien. Maar ze had er nooit over gepraat omdat ze dacht dat iedereen het zag. Of zou Esther de enige zijn die het niet zag? Als ze het nou maar niet verder vertelde... ook niet van die man in haar kamer.

Al piekerend verprutste ze een aantal zinnenetjes en toen meneer Galenkamp de blaadjes verzamelde keek hij bedenkelijk.

'Ik had gedacht dat je er meer van zou weten,' zei hij. 'Hoe komt dat?'

Ze haalde haar schouders op. 'Weet ik niet.'

'Voel je je wel goed?'

'Jawel.'

Meneer Galenkamp zei: 'Ik zag je zo afwezig kijken, daarnet. Is er wat?'

Opnieuw voelde Leny het bloed naar haar wangen stijgen. 'Nee, hoor. Er is niks.'

De leraar knikte. Maar Leny kon aan hem zien dat hij haar niet geloofde.

'Rijden jullie nu maar eens voorop!' riep Wim de Leeuw.
 'Nee!' protesteerden Leny en Esther tegelijk. 'Wij hebben vanmorgen het hele eind alleen gefietst. Tegen de wind!
 'Niks mee te maken!' schreeuwde Wim terug. Hij probeerde meestal de baas te spelen over de sliert fietsers die elke morgen en middag van en naar het dorp reden. 'Jullie willen nooit vooraan!
 'Da's waar!' deden de anderen mee. 'Gisteren hebben jullie ook achteraan gereden. En niet zeuren, want we hebben de wind mee.'
 'Niets! Die is gedraaid. We hebben hem schuim tegen!
 'Dan blijven we hier staan!'

'Goed dan,' gaf Leny toe. 'Maar niet verder dan halfweg.'
 Ze stapten op en waren na tien minuten buiten de stad. Een koude wind sloeg van opzij tegen hen aan. Even later begon het zachjes te regenen.

Leny remde zo plotseling dat de anderen haar met moeite konden ontwijken.

'Stommeling!' schold Wim. 'Wat doe je nou?'

'Even een jas aantrekken!' riep ze terug.

'Ah!' zei hij verachtrelijk. 'Je kunt toch wel tegen een beetje regen! Kom op, jongens, doorrijden! Laat die suikerklontjes maar zitten!'

Esther was eveneens afgestapt en haalde een cape uit haar tas.

'Opschieten!' drong Leny aan. 'We halen ze zo weer in. En dan rijden wij achteraan.'

Grinnikend schoten ze hun regenkleding aan en raceten hun klasgenooten achterna. Ze bereikten de kruising met de autoweg tegelijk met de anderen.

'De sufferds,' genoot Esther. 'Ze hebben niks in de gaten. En ze worden kleddernat.'

Met hun hoofd opzij tegen de regen fietsten ze een paar kilometer tot dat Esther opeens zei: 'Zeg, ik weet een spelletje dat jij altijd kunt winnen.'

'Wat?' vroeg Leny argeloos. Van opzij keek ze naar het sproetige pret-

gezicht van haar vriendin. 'Een spelletje?'

'Ja, ik zie, ik zie wat jij niet ziet...'

'Ach, vlieg op!'

Esther liet haar heldere lach horen.

Meteen draaiden Annemarie en Karin die voor hen reden zich om. 'Verdraaid! Nu fietsen ze toch achteraan!'

Een halve minuut lang werd er heen en weer geschreeuwd en geruzied, maar toen het harder ging regenen stapten ze allemaal af om plastic jassen en broeken aan te trekken.

Een paar kilometer voor het dorp vroeg Esther: 'Zeg, heb je het nog vaker gezien?'

Leny wist meteen wat ze bedoelde. 'Ja, een paar keer.'

Sinds ze gemerkt had dat haar vriendin er niets van zag, was het haar zelfs veel meer opgevallen dan anders; ze had er bijna de hele tijd aan moeten denken. Ze had alleen gehoopt dat Esther er niet meer naar zou vragen.

'En je hebt me eigenlijk ook nog niks verteld van die man in je kamer,' zei Esther.

'Och, dat is ook niet zo belangrijk,' weerde Leny af. 'Dat vertel ik je misschien nog wel eens.'

'Of heeft je vader hem te grazen genomen?' Er was sensatie in haar stem.

'Nee. Maar ik zeg toch dat ik je dat wel eens vertel,' herhaalde Leny. Annemarie draaide zich half om. 'Waar hebben jullie het over?'

Leny schrok. Als Esther nou maar...

'Ik zei dat Zuidema vandaag zo'n rothumeur had,' schetterde Esther terug. 'Die man gaat vast veel te laat naar bed. Dat zegt mijn moeder altijd. Mensen met een rothumeur gaan te laat naar bed.'

'Dan lig jij er vast nooit voor twaalf uur in!' piepte Karin met een hoog stemmetje.

Leny klemde haar handen om het stuur. Die Esther was toch een handige meid. Vanmorgen met Galenkamp ook al. En opeens wist ze dat ze haar helemaal kon vertrouwen.

In een opwelling minderde ze vaart, terwijl ze Esther aan haar mouw trok. 'Ik zal je nog meer vertellen,' zei ze. 'Maar nu niet.' Ze dacht even na voor ze er een beetje gewichtig aan toevoegde: 'Morgen, denk ik.'

'Rijden jullie nu maar eens voorop!' riep Wim de Leeuw.
 'Nee!' protesteerden Leny en Esther tegelijk. 'Wij hebben vanmorgen het hele eind alleen gefietst. Tegen de wind!
 'Niks mee te maken!' schreeuwde Wim terug. Hij probeerde meestal de baas te spelen over de sliert fietsers die elke morgen en middag van en naar het dorp reden. 'Jullie willen nooit vooraan!
 'Da's waar!' deden de anderen mee. 'Gisteren hebben jullie ook achteraan gereden. En niet zeuren, want we hebben de wind mee.'
 'Nietes! Die is gedraaid. We hebben hem schuin tegen!
 'Dan blijven we hier staan!
 'Goed dan,' gaf Leny toe. 'Maar niet verder dan halfweg.'
 Ze stapten op en waren na tien minuten buiten de stad. Een koude wind sloeg van opzij tegen hen aan. Even later begon het zachtjes te regenen.
 Leny remde zo plotseling dat de anderen haar met moeite konden ontwijken.
 'Stommel!' schold Wim. 'Wat doe je nou?'
 'Even een jas aantrekken!' riep ze terug.
 'Ah!' zei hij verachtelijk. 'Je kunt toch wel tegen een beetje regen! Kom op, jongens, doorrijden! Laat die suikerklontjes maar zitten!' Esther was eveneens afgestapt en haalde een cape uit haar tas.
 'Opschieten!' drong Leny aan. 'We halen ze zo weer in. En dan rijden wij achteraan.'
 Grinnikend schoten ze hun regenkleding aan en raceten hun klasgenoten achterna. Ze bereikten de kruising met de autoweg tegelijk met de anderen.
 'De sufferds,' genoot Esther. 'Ze hebben niks in de gaten. En ze worden kleddernat.'
 Met hun hoofd opzij tegen de regen fietsten ze een paar kilometer tot dat Esther opeens zei: 'Zeg, ik weet een spelletje dat jij altijd kunt winnen.'
 'Wat?' vroeg Leny argeloos. Van opzij keek ze naar het sproetige pret-

gezicht van haar vriendin. 'Een spelletje?'

'Ja, ik zie, ik zie wat jij niet ziet ...'

'Ach, vlieg op!'

Esther liet haar heldere lach horen.

Meteen draaiden Annemarie en Karin die voor hen reden zich om. 'Verdraaid! Nu fictsen ze toch achteraan!'

Een halve minuut lang werd er heen en weer geschreeuwd en geruzied, maar toen het harder ging regenen stapten ze allemaal af om plastic jassen en broeken aan te trekken.

Een paar kilometer voor het dorp vroeg Esther: 'Zeg, heb je het nog vaker gezien?'

Leny wist meteen wat ze bedoelde. 'Ja, een paar keer.'

Sinds ze gemerkt had dat haar vriendin er niets van zag, was het haar zelfs veel meer opgevallen dan anders; ze had er bijna de hele tijd aan moeten denken. Ze had alleen gehoopt dat Esther er niet meer naar zou vragen.

'En je hebt me eigenlijk ook nog niks verteld van die man in je kamer,' zei Esther.

'Och, dat is ook niet zo belangrijk,' weerde Leny af. 'Dat vertel ik je misschien nog wel eens.'

'Of heeft je vader hem te grazen genomen?' Er was sensatie in haar stem.

'Nee. Maar ik zeg toch dat ik je dat wel eens vertel,' herhaalde Leny. Annemarie draaide zich half om. 'Waar hebben jullie het over?'

Leny schrok. Als Esther nou maar ...

'Ik zei dat Zuidema vandaag zo'n rothumeur had,' schetterde Esther terug. 'Die man gaat vast veel te laat naar bed. Dat zegt mijn moeder altijd. Mensen met een rothumeur gaan te laat naar bed.'

'Dan lig jij er vast nooit voor twaalf uur in!' piepte Karin met een hoog stemmetje.

Leny klemde haar handen om het stuur. Die Esther was toch een handige meid. Vanmorgen met Galenkamp ook al. En opeens wist ze dat ze haar helemaal kon vertrouwen.

In een opwelling minderde ze vaart, terwijl ze Esther aan haar mouw trok. 'Ik zal je nog meer vertellen,' zei ze. 'Maar nu niet.' Ze dacht even na voor ze er een beetje gewichtig aan toevoegde: 'Morgen, denk ik.'

Leny vond dat haar vader er moe uitzag. Ze keek naar hem, terwijl hij de krant zat te lezen, naar zijn magere gezicht en zijn stugge, blonde haar. Hij moest ook altijd zo hard werken, dacht ze. En hij was haast nooit vrij.

Hij legde de krant neer, wreef over zijn ogen en stak vervolgens een sigaar aan. Blauwe rookwolken stegen op.

Marco begon nadrukkelijk te hoesten. 'Luchtverontreiniging, pap,' kreunde hij.

Zijn vader scheen hem niet te horen. Hij zei: 'Volgend jaar gaan de melkprijzen waarschijnlijk niet omhoog.'

'Wat?' Mevrouw Mulder keek haar man ongerust aan. 'Alweer niet? En dit jaar was het ook al zo weinig.'

'We zullen het wat zuiniger aan moeten doen,' stelde hij rustig vast.

'Hadden we de stal dan niet moeten verbouwen?'

'Misschien niet.' Zijn toon bleef rustig. 'Maar dat hebben we wel gedaan, dus daar is weinig meer aan te veranderen. Trouwens, als we het niet hadden gedaan, weet ik niet of ik het werk alleen had afgekund. Dan hadden we nog een hoop loon moeten betalen ook.'

'Dat komt van de Europese Gemeenschap,' merkte Richard op.

Meneer Mulder keek verbaasd. 'Wat weet jij daarvan? Van school. De meester zegt dat de boeren het moeilijker krijgen als er meer landen bijkomen.'

Meneer Mulder glimlachte. 'Als alle meesters dat vertelden kregen de mensen misschien wat meer begrip voor de boeren.'

Mevrouw Mulder pakte de krant. 'Waar staat het?'

'Pagina twee.'

'Dat heb ik helemaal niet gelezen,' zei Huib.

'Wat een wonder,' antwoordde zijn vader. 'Als jullie een krant lezen kijk je alleen maar naar sport, ongelukken en moorden.'

'Ja!' veerde Huib op. 'In de stad is een moord gepleegd. Ze hebben een vent overhoop gestoken.'

'Je kon er wel blij mee wezen,' zei mevrouw Mulder.

'Moet ik dat dan erg vinden? 't Was toch maar een bankrover.'

'En bankrovers moet je vermoorden,' hielp Marco zijn broer.

'Ze waren met z'n drieën,' vertelde Huib verder. 'Twee zijn er vandoor. Met de centen, natuurlijk.'

'Ik wil politie worden,' verklaarde Marco. Hij perste zijn lippen vastberaden op elkaar.

'Politie?' vroeg Leny verbaasd. 'En gisteren was het nog we-
genwacht.'

'Huib wil ook politie worden,' antwoordde hij.

'Jij wilt altijd hetzelfde als Huib,' zei Richard.

'Politics rijden op een motor,' zei Marco weer.

'Dat verklaart alles,' grinnikte meneer Mulder. En tegen zijn vrouw:
'Heb je 't gevonden?'

'Ja. Ik begrijp niet dat die lui in Brussel dat allemaal maar kunnen be-
kokstoven. Is daar niks tegen te doen?'

'Wat wou jij dan? Staken of zo? Dan kunnen we meteen wel inpak-
ken.' Hij dacht even na en stond toen plotseling op en legde zijn sigaar
weg. 'Ik ga nog even naar de stal.'

'Naar de stal? En daar kom je net vandaan. Is er soms iets?'

'Ja, Bertha 12. Die was zo onrustig, vanavond. En ze gaf ook minder
melk.'

Leny schrok op. Bertha 12 was een van hun beste koeien. Die had op
een tentoonstelling, vorig jaar, een eerste prijs gewonnen. En als haar
vader zo keek was er vast iets aan de hand. Ze sprong overeind. 'Ik
ga mee.'

'Terwijl ze naar de stal liepen vroeg Leny: 'Wat heeft ze dan?'

'Dat weet ik niet. Maar 't lijkt wel op longontsteking of zo.'

Hij opende de staldeur en knipte het licht aan.

In de lauwe lucht van vee en mest liepen ze de stal in. Op een paar
na lagen alle koeien in hun ligboxen.

'Daar staat ze,' zei Leny.

Bertha 12 stond een beetje verloren op de roostervloer voor de ligbox-
en. Toen Leny en haar vader naar haar toeliepen, draaide ze langzaam
de kop om.

'Net wat ik dacht,' mompelde hij. 'Niks voor haar. Anders had ze al-
lang een plaatsje gezocht.' Hij stapte over het hek en tastte langs haar
hals en rug. Daarna bekeek hij de uier. 'Niks te zien,' zei hij tenslotte.

'Ze is alleen aan de warme kant. Hier ook nog even kijken.' Met een
snelle beweging van zijn sterke handen opende hij de bek van het dier.

De koe maakte een rukkende beweging, maar Leny's vader schudde
zijn hoofd. 'Ook niks.' 'Kijken of ze wat wil eten.'

Hij haalde een veekoek en hield haar die voor.

Bertha 12 wendde zich af, deed een paar passen en snoof met een kreu-
nend geluid.

'Het doet haar ergens zeer,' zei Leny ongerust. Ze reikte over het hek om de neus van het dier te strelen. De koe keek haar aan met een haast menselijke uitdrukking van pijn. En plotseling kreeg Leny intens medelijden met haar. Als ze nou eens kon praten, dacht ze, en zeggen wat eraan mankeerde. Ze beet op haar lip.

Op dat moment zag ze naast de koe een mistige, maar toch lichtgevend vlek met in het midden een grote spijker.

Met open mond staarde ze naar het verschijnsel. Een paar seconden. Toen was het weer weg.

'Kom, Leny,' zei haar vader. 'We kunnen er toch niks aan doen. Ik bel morgen de vecaarts.'

Maar Leny bleef naar de koe staren. Ze zei: 'Ik weet wat Bertha heeft.'

'Wat zeg je?'

'Ze heeft het scherp in.'

'Het scherp in?' herhaalde hij verwonderd.

'Een spijker,' zei ze beslist. Ze maakte een gebaar met duim en wijsvinger. 'Zo groot ongeveer.'

Zijn verbazing groeide. 'Hoe kom je daar nou bij?'

'Dat heb ik gez... Dat vóel ik,' zei ze vlug.

Zonder antwoord te geven liet hij zijn ogen over de zieke koe glijden. Toen stapte hij langzaam over het hek, waarna ze terugliepen.

Bij de deur keek hij nog even om naar Bertha 12.

Het dier stond nog steeds op dezelfde plek.

'Ja,' zei hij tenslotte aarzelend. 'Misschien heb je wel gelijk.'

De volgende morgen kwam de vecaarts, meneer Jaarsma, een man met een bril op en met zelfverzekerde gebaren.

Samen met Richard en haar vader keek Leny toe hoe hij de zieke koe geroutineerd onderzocht.

'Dat ziet er niet zo mooi uit,' mompelde hij. 'Kortademig, koorts en pijn. Mogelijk longontsteking. Ze geeft zeker minder melk?'

Meneer Mulder knikte. 'Sinds gistermorgen.'

'Eet ze?'

'Weinig.'

Meneer Jaarsma opende zijn tas en haalde een injectiespuit te voorschijn. 'Ik zal haar antibiotica geven,' zei hij. 'Daar zal ze wel van opknappen.'

Meneer Mulder zei: 'Kan ze ook 't scherp in hebben?'